

چگونه

انگیزه دانش‌آموزان

را به مطالعه درس ادبیات

تقویت کنیم؟

■ مریم آل ابراهیم

کارشناس زبان و ادبیات فارسی و دبیر ادبیات - شیراز

چکیده

ایجاد انگیزه در کلاس از مسائل مهم آموزشی است؛ زیرا معلم از این طریق می‌تواند رفتارهای مخرب را اصلاح کند و با ایجاد محیطی آرام و بدون تنش، شرکت دانش‌آموزان را در فعالیت‌های یادگیری افزایش دهد و به نحوی مؤثر فعالیت‌های آنان را به حداکثر برساند و البته این کار مهم به انجام نمی‌رسد، مگر اینکه معلم تمام هم و غم خود را به کار اندازد و به ایجاد انگیزه در دانش‌آموزان همت گمارد.

در سال تحصیلی ۹۳-۹۲ قصد داشتم تدریس ادبیات فارسی اول دبیرستان را به عهده بگیرم و از همان ابتدای سال شاهد کم‌رنگ بودن انگیزه در دانش‌آموزانم بودم. اهمیت این موضوع مرا بر آن داشت که فکر کنم چگونه می‌توانم انگیزه را در دانش‌آموزانم تقویت کنم، پس تحقیق کردم و کوشیدم عوامل ایجادکننده بی‌انگیزگی آنان را بیابم و با برنامه‌ریزی اقدام به حل یا تعدیل آن‌ها کنم.

کلیدواژه‌ها: ادبیات، انگیزه، دانش‌آموزان

توصیف وضع موجود و بیان مسئله

همواره در مدارس با دانش‌آموزان زیادی در ارتباط بوده‌ام و همیشه بنا به موقعیت و نیاز سعی داشته‌ام تدریس را به شیوه‌های مختلف ارائه دهم. یکی از دغدغه‌هایم این بوده است که چگونه از عملکرد شاگردانم مطلع شوم. آنچه مرا به شدت می‌آزرد این بود که هیچ‌وقت دانش‌آموزان و حتی اولیا و

آیه از قرآن افتادم: «ان الله لا یغیر ما بقوم حتی یغیروا ما بانفسهم» (رعد/ آیه ۱۱) «خداوند هیچ قومی را تغییر نداده است، مگر آنکه خودشان خواسته‌اند». این موضوع زمینه‌ای شد که بیشتر جست‌وجو کنم. عزم خود را جزم کردم که به منظور ایجاد انگیزه بیشتر در دانش‌آموزانم اقدامی کنم.

گردآوری داده‌ها و شواهد ۱

پس از طرح موضوع و گفت‌وگو با مدیر مدرسه، به این فکر افتادم که ابتدا در فرصتی مناسب با بچه‌ها صحبت کنم و نظر آن‌ها را درباره آن موضوع جویا شوم. بنابراین درباره دلایل بی‌توجهی بچه‌ها به درس ادبیات سؤالاتی طرح کردم:

آیا درس ادبیات را دوست دارید؟

چرا در کلاس به این درس توجه نمی‌کنید؟

آیا روش تدریس من خوب است؟ کدام قسمت درس را متوجه نمی‌شوید؟

آیا چون تازه از دوره ابتدایی آمده‌اید و با شیوه تدریس دوره دبیرستان آشنا نیستید، انگیزه‌های ندارید؟

چه کار کنیم که علاقه و انگیزه بیشتری نسبت به درس ادبیات پیدا کنیم؟

از مصاحبه با دانش‌آموزان و شنیدن پاسخ‌های منفی نسبت به درس شیرین ادبیات بسیار ناراحت شدم و به شدت برایم سخت بود که یک سال تحصیلی را با دانش‌آموزانی به سر ببرم که هیچ علاقه‌ای به درس ادبیات نشان نمی‌دهند.

جلسه معارفه کارکنان آموزشگاه با اولیا

برخی از دبیران سایر رشته‌ها به درس ادبیات فارسی به‌عنوان یک درس کلیدی و مهم و پایه توجه نمی‌کنند و برایم همیشه این مسئله وجود داشت که چرا دانش‌آموزان چندان به درس ادبیات علاقه‌ای نشان نمی‌دهند. روز اول تدریسم وقتی وارد کلاس شدم، بعد از معارفه با دانش‌آموزان و گفت‌وگوهای مقدماتی درباره شیوه تدریس و پرسش، انتظارات خودم را از دانش‌آموزان بیان کردم و نیز انتظارات شاگردانم را جویا شدم. سپس طبق معمول تدریس را شروع کردم. برخی از بچه‌ها با تعجب نگاه می‌کردند که چرا در اولین روز ورودم به کلاس ایشان، درس دادن را آغاز کرده‌ام و انتظار داشتند چون اولین روز کار است، آن روز را با گپ و گفت بگذرانیم. یک هفته درس دادم و هفته دیگر از تعدادی درس پرسیدم و سپس تمرین‌ها را حل کردیم اما متوجه شدم که کلاس چندان پویایی ندارم. وضع نامطلوبی در کلاس حاکم بود؛ کلاس سرد و بی‌روح شده بود و من از این وضع راضی نبودم.

برای یافتن راه‌حل، با مدیر مدرسه صحبت کردم و ایشان گفتند که بی‌انگیزگی در درس تنها در ادبیات خلاصه نمی‌شود و اکثر دبیران سایر دروس نیز در این مورد با ایشان صحبت و گفت‌وگو کرده‌اند و رفع این مشکل همت معلم و مدیر مدرسه را می‌طلبد. مدتی گذشت و من همچنان از وضع نامطلوب کلاس در عذاب بودم و به دنبال فریادری می‌گشتم که مرا از این مخمصه نجات دهد اما غیرممکن بود. پس ناخودآگاه به یاد این

راه‌حل‌های پیشنهادی و انتخاب آن‌ها

در ارتباط با مشکل نبود انگیزه در درس با توجه به تجزیه و تحلیل داده‌ها و صحبت‌های دانش‌آموزان و همکاران و بررسی آن‌ها، مهم‌ترین علت را روش تدریس دبیر و بی‌توجهی دانش‌آموزان تشخیص دادم.

پس، برای برنامه‌ریزی بهتر به منظور اجرای طرح موقتم، از طرح شش پرسش استفاده کرده آن‌ها را در جدولی تنظیم کردم (پیوست شماره ۵).

سپس با توجه به آن جدول و مطالعه پیشینه تحقیقات و نظرات همکاران در زمینه بی‌انگیزگی، عوامل مهمی را که در تشدید یا تخفیف مشکل بیش از عوامل دیگر مؤثر بودند پیدا کردم. این عوامل عبارت‌اند از:

الف. معلم (خودم): برای موفقیت در حل مشکل کلاس، ابتدا باید از خودم آغاز کنم. بنابراین، تصمیمات زیر را مد نظر قرار دادم:

استفاده از فناوری

تا حد امکان تدریس با استفاده از کلاس هوشمند؛

طراحی وبلاگ و ارائه مطالب به صورت متنوع؛ به گونه‌ای که بتوانم در خارج از کلاس و محیط درس نیز با آنان ارتباطی متنوع و مضاعف داشته باشم.

پخش یک دقیقه موسیقی بی‌کلام مجاز، متناسب با شرایط کلاس.

رفع یکنواختی کلاس با

ساخت وسایل کمک‌آموزشی؛

استفاده از بازی در تفهیم مطالب؛

حفظ شعر به صورت آهنگین؛

آغاز درس با طرح سؤال بحث‌برانگیز؛

تنوع در چینش صندلی‌ها؛

توجه به بهداشت کلاس.

ب. دانش‌آموز: جهت نیل به مقصود، می‌بایست با دانش‌آموزانم این‌گونه رفتار کنم:

توجه به شخصیت دانش‌آموز

استفاده از اکسیر محبت و خوش‌رویی؛

جلب مشارکت دانش‌آموزان در امر تدریس؛

بهره‌گیری از فرایندهای تشویق به موقع؛

بالا بردن اعتمادبه‌نفس با اعطای مسئولیت.

پیشینه تحقیق و هدف از پژوهش

در بررسی منابع به سایت‌های معتبر سر زدم و در نشریات گوناگون و کتاب‌هایی که در منزل داشتم، مطالب جالب و در خور توجهی در زمینه انگیزه و تأثیر آن در یادگیری یافتیم اما متأسفانه در هیچ کدام در مورد علل نبود انگیزه در درس ادبیات به‌طور خاص تحقیقی نیافتیم اما در مورد نبود انگیزه به‌طور عام اطلاعات مهمی به دست آوردیم.

آنچه در این پژوهش مد نظر می‌باشد این است که چه عاملی انگیزه دانش‌آموزان را نسبت به ادبیات تحت تأثیر قرار می‌دهد. برای آغاز جست‌وجو به دنبال تعاریف انگیزه از نظر روان‌شناسان و صاحب‌نظران رفتم و سپس در مورد عوامل مؤثر در ایجاد انگیزه تحقیق کردم.

تجزیه و تحلیل و تفسیر داده‌ها

برای دستیابی به علت‌های بروز مسئله، ضمن جمع‌بندی داده‌های بخش پیشینه تحقیقات و مطالعه شواهد ۱ در زمینه علل بی‌رغبتی دانش‌آموزان به درس، مطالبی را جمع‌آوری کردم و با استفاده از نمودار استخوان ماهی [۱] (پیوست شماره ۳) مورد تجزیه و تحلیل قرار دادم. با جمع‌بندی داده‌ها، دریافتیم که عوامل متفاوتی باعث بی‌انگیزگی شاگردانم می‌شود. طبق نمودار استخوان ماهی عواملی که بیشترین تأثیر را در بی‌انگیزه بودن شاگردانم داشتند، عبارت بودند از:

۱. معلم ۲. دانش‌آموزان ۳. خانواده (والدین) ۴. مدرسه ۵. کتاب درسی.

با تفسیر علل و عوامل بی‌انگیزگی، در یک جمع‌بندی کلی عواملی را که حل یا رفع آن‌ها تا حدودی در حیطه توان من بود در شکل (پیوست شماره ۴) جمع‌بندی و ترسیم کردم تا با نگاهی اجمالی به آن‌ها، به مهم‌ترین عوامل مشکل کلاس بیشتر اشراف یابم و در راه رفع مشکل و بهبود وضعیت نامطلوب کلاس گام بردارم. در این صورت، در مراحل بعدی می‌توانستم به رفع عوامل منفی و تقویت عوامل مثبت کلاس همت گمارم و راهکارهایی را به کار ببرم.

فرصت خوبی بود که پس از آشنایی، در مورد درس ادبیات و اهمیت آن در دوره دبیرستان و لزوم توجه بیشتر آن‌ها و به‌خصوص دانش‌آموزان به این درس مهم و پایه صحبت کنم. ارتباط میان مدرسه و اولیا به من این امکان را می‌داد که از نیازها و انتظارات دانش‌آموزان به‌طور روشن و ملموس آگاهی یابم. آگاهی از نظرات والدین، به شناخت بهتر نیازهای آموزشی دانش‌آموزان کمک می‌کند و از این طریق ارتباطی منطقی بین نیازهای دانش‌آموز و برنامه درسی مدرسه به وجود می‌آید. لذا با یک نظرسنجی سؤالاتی مکتوب را مطرح کردم و پاسخ آن‌ها را از والدین جویا شدم. سپس نظرات همکاران و به‌خصوص دبیران هم‌رشته‌ام را نسبت به درس ادبیات - که جزء لاینفک مطالعه و روان‌خوانی درس و حتی سایر دروس می‌باشد و باعث تسهیل در آموزش آن‌ها در هر رشته‌ای می‌شود - جویا شدم و از ایشان طلب مساعدت در تحقیق نمودم.

نظرات اولیا در مورد اهمیت ادبیات و نظرات دبیران درباره عوامل ایجاد انگیزه بیشتر در کلاس، نشان می‌داد که بیش از سایر عوامل، به روش تدریس معلم اهمیت می‌دهند و من باید در روند کارم از شیوه‌های متنوع تدریس استفاده کنم.

همه می‌دانیم که بهترین راه ایجاد علاقه و انگیزش در دانش‌آموز، بهبود شرایط یادگیری و افزایش کیفیت روش آموزشی است. وقتی معلم درس مورد نظر را ارائه می‌دهد، تنها راه حصول اطمینان از کم و کیف یادگیری دانش‌آموزان برگزاری آزمون است. به همین منظور برای بررسی بیشتر علل و اطلاع از کم و کیف آموخته‌های قبلی دانش‌آموزان ابتدا به ارزشیابی تعیین سطح از دانش‌آموزان اقدام کردم. پس از جمع‌آوری اوراق امتحان، نمرات دانش‌آموزان را در نمودار فراوانی توزیع نمرات تنظیم کردم (پیوست شماره ۱). چنان‌که در نمودار ملاحظه می‌شود، نمرات دانش‌آموزان دامنه‌ای بین نمره ۶ تا نمره ۲۰ داشت و میانگین نمرات ۱۰/۱۳ بود. با نمودار ستونی (پیوست شماره ۲) دانش‌آموزان در سطوح عالی، خوب، متوسط، ضعیف، مردود طبقه‌بندی شدند. این نمودار مشخص‌کننده سطح ضعیف دانش‌آموزان است.

بلند می خواند و هم زمان با خواندن شعر، گروه دیگر با دو عدد چوب بستنی آهنگ یکنواخت و ملایمی را ایجاد می کردند. این اقدام در تسریع حفظ شعر کمک شایانی می کرد.

۲. برای جذاب سازی فرایند تدریس و تنوع بخشی به کلاس، هنر و ادبیات را تلفیق کردم و از دانش آموزان خواستم که در منزل ابتدا با چسباندن برگ و ترسیم گل و درخت در دفترهای خود، هر چه دوست دارند در مورد آن بنویسند و در کلاس بخوانند (پیوست شماره ۶).

۳. برای استفاده از کلاس هوشمند در فرایند تدریس و مشارکت دادن دانش آموزان موجب شد که ایشان نیز به صورت گروهی در جریان تدریس شرکت نمایند. اعضای هر گروه از درس مورد نظر پاورپوینت تهیه می کردند و با تقسیم مطالب درس بین خود، تدریس می کردند که مزایای متعددی داشت؛ از جمله: توجیه مسائل درس همراه با استدلال، ایجاد فرصت های خلاقیت و رشد آن، بالا بردن حس اعتماد به نفس و مسئولیت پذیری، شرکت فعال در فرایند تدریس، یادگیری بهتر دروس، آشنایی با فناوری و یادگیری الکترونیکی و در رأس آن ها بالا رفتن انگیزه.

۴. در حیطه اخلاقی و تربیتی سعی کردم در هنگام تدریس با توجه به موضوع درس و متناسب با آن گریزی بزنم و از لحاظ تربیتی اهدافی را دنبال کنم. برای مثال، برای تقویت امانت داری در دانش آموزان یک حلقه سی دی مربوط به جاهای دیدنی شیراز در تابلوی آموزشی قرار دادم و دانش آموزان کل مدرسه بدون مراجعه به مربیان اسم خود را در فهرست اسامی امانت گیرندگان - که بر تابلو نصب شده بود - می نوشتند و تاریخ تحویل و بازگرداندن آن را یادداشت می کردند (با این کار اعتماد به نفس و تقویت امانت داری را در دانش آموزان ایجاد کردم).

۵. به منظور سهولت در روند تدریس و تفهیم بهتر درس ادبیات و تحریک حس کنجکاوی دانش آموزان، اقدام به تهیه و ساخت سه وسیله کمک آموزشی نمودم و در مواقع لزوم از آن ها استفاده کردم (پیوست شماره ۷).

۶. به منظور تفهیم کلمات هم خانواده، مترادف، متضاد و... از وایت برد شخصی استفاده کردیم. بدین صورت که دانش آموزان

اجرای طرح جدید و نظارت بر آن

پس از رسم نمودار استخوان ماهی و تجزیه عوامل بی انگیزگی، برای رسیدن به هدفم و موفقیت در اجرای آن بیشتر سعی داشتم در شیوه تدریس خود که آن را مهم ترین عامل بی انگیزگی در شاگردانم می دانستم، تجدیدنظر کنم، شیوه های تدریس را تغییر دهم و با به کارگیری روش های متنوع، دانش آموزان را در روند تدریس شریک کنم و محیطی جذاب و با شور و نشاط در کلاس حاکم نمایم. لذا تصمیم گرفتم راه حل هایی موقتی را برای رسیدن به نتیجه بهتر در کلاس به اجرا بگذارم و در صورت موفقیت آن ها را به طور مستمر به کار گیرم. در ادامه، برخی از این راه حل ها را به اختصار ذکر می نمایم.

۱. حفظ شعر به صورت آهنگین: به منظور سهولت یادگیری حفظ شعر ابتدا کلاس را به دو گروه تقسیم کردم، هر گروه یک مصراع را

ج. مدرسه

ارجاع نواقص کلاس و فضای آموزشی به مدیر مدرسه به منظور انجام امور تعمیر، تعویض و تدارک امکانات آموزشی؛ برگزاری اردوهای تفریحی و بازدید علمی بیشتر؛

توجه به امر تشویق و اهدای جوایز در پایان امتحانات نوبت اول و دوم.

د. والدین

لزوم مراجعه بیشتر به مدرسه و پیگیری مسائل آموزشی؛

شرکت در کلاس های آموزش خانواده؛

تعامل با مربیان؛

ارتباط بیشتر با فرزندان.

۱. شواهد آماری و تحلیل عددی آن‌ها

پس از اجرای راهکارهای عملی در کلاس برای اطمینان از میزان تأثیر اقدامات انجام شده و موفقیت طرح به کار رفته تصمیم گرفتیم نمرات امتحان نوبت اول و نوبت دوم را که با توجه به بودجه‌بندی و رعایت شرایط آزمون از صحت بیشتری برخوردار است، تجزیه و تحلیل کنیم. نمرات را جمع کرده، میانگین گرفتیم و سپس در نمودار ستونی در سطوح عالی - خوب - متوسط - ضعیف و مردود طبقه‌بندی کردم (پیوست شماره ۹) که خوشبختانه با یک نگاه می‌توان میزان پیشرفت شاگردان را در آن ملاحظه نمود.

۲. شواهد عملکردی به استناد فعالیت دانش‌آموزان

پس از بررسی و مقایسه میانگین نمرات و طبقه‌بندی دانش‌آموزان در سطوح عالی، خوب، متوسط، ضعیف و مردود، و کسب رضایت مطلوب اجرای اقدام پژوهی با کمک دانش‌آموزان، اقدام به جمع‌آوری مدارک و اسنادی کردم تا دال بر ادعایم در رابطه با بهبود وضعیت کلاس و دانش‌آموزانم باشد. در آغاز نظر شاگردانم را جویا شدم. ایشان دید مساعدی نسبت به درس ادبیات پیدا کرده بودند و می‌گفتند کلاس درس ادبیات شاد و متنوع بوده است. سپس در ارتباط با اقدامات انجام شده به نظرسنجی از همکاران گرامی و اولیا پرداختم، ایشان نیز نظرات مساعدی دادند که دال بر مؤثر بودن راهکارهایی بود که در کلاس به کار برده بودند.

تأثیر اجرای طرح و تعیین اعتبار آن

در پایان، سؤالی که ذهن مرا درگیر کرده بود، این بود که با صرف زمان بسیار و زحمت و تلاش فراوان در طول سال تحصیلی به رغم مشکلات زیاد، تا چه میزان این اقدام موفق بوده است. این اقدام پژوهی چند تأثیر مفید و مثبت به بار آورد. اولین تأثیر بر خود بنده بود. این طرح باعث شد که بیش از پیش به دنبال مطالعه و تفحص در منابع علمی بپردازم و در راه کسب نتایج بهتر از روند تدریسم، با دیگران مشورت و در عین حال، تلاش کنم و روز به روز بر معلومات خود بیفزایم تا از قافله

یافتن پاسخ درست به او کمک می‌کردند. ۱۵. استفاده از فناوری (کلاس هوشمند/وبلاگ) رسانه‌ها و وسایل کمک آموزشی. ۱۶. آغاز کردن درس با طرح یک سؤال برای برانگیختن حس کنجکاوی دانش‌آموزان. ۱۷. استفاده از خاصیت انگیزه‌بخشی مطالب و جذاب کردن آن‌ها در روند تدریس. ۱۸. به منظور ترغیب دانش‌آموزان به مطالعه و کتاب‌خوانی و تمرین امانت‌داری از شاگردان می‌خواستیم که برای جلسه بعدی درس انشا، کتاب دلخواه و مفیدی بیاورند و در کلاس به همدیگر امانت بدهند و با این کار هم از

بهترین راه ایجاد علاقه و انگیزش در دانش‌آموز، بهبود شرایط یادگیری و افزایش کیفیت روش آموزشی است. وقتی معلم درس مورد نظر را ارائه می‌دهد، تنها راه حصول اطمینان از کم و کیف یادگیری دانش‌آموزان برگزاری آزمون است

کتاب‌های دیگر دوستان استفاده کنند و هم معلومات بیشتری به دست آورند. آن‌گاه پس از خلاصه‌نویسی، مطلب را در کلاس بخوانند. ۱۹. آشنا کردن شاگردان با نحوه تست‌زنی و تمرین بیشتر با کتاب کار معتبر با رضایت والدین.

گردآوری اطلاعات و شواهد ۲

پس از اقداماتی که برای بهبود وضعیت کلاس انجام دادم، تغییرات چشمگیری در وضع کلاس و شاگردانم حاصل شد. بنابراین، جهت اثبات ادعای خویش با جمع‌بندی نظرات دانش‌آموزان، دبیران و اولیا به منظور بررسی نتایج به دست آمده و ارزیابی آن‌ها، شواهد حاصل را به دو دسته تقسیم کردم:

با کمک یک برگ A4 و کاور، هر کدام وایت‌برد شخصی برای خود تهیه کردند. با این کار در عین آموزش بهتر، فضایی شاد و متنوعی در کلاس حاکم شد.

۷. با هدف تشویق فعالیت‌های مکمل و جانبی خارج از کلاس، نمایشگاهی از آثار خلاقانه دانش‌آموزان در حیطه درس ادبیات برگزار کردیم که شامل فعالیت‌های مکمل و جانبی خارج از کلاس تحقیق، خلاصه‌نویسی، تهیه فلش کارت و روزنامه دیواری بود.

۸. وبلاگ [۲] خود را به منظور استفاده در اختیار شاگردانم قرار دادم.

۹. تجدید قوای فکری و جسمی دانش‌آموزان با ۲ دقیقه استراحت بدون تحرک اضافی و گفت‌وگو که بسیار مؤثر بود.

۱۰. اجرای تئاتر: از آنجا که معلم در فرایند تدریس هیچ‌گاه نمی‌تواند روش واحدی را به کار ببرد، از روش‌های متنوع تدریس با توجه به موضوع و متناسب با درس استفاده می‌کردم؛ از جمله روش سقراطی، توضیحی، سخنرانی، نمایشی، ایفای نقش، روش بحث گروهی (پیوست شماره ۸).

۱۱. استفاده از سبد حاوی سؤال برای پرسش از درس: سؤالاتی را روی نوارهای باریک یک کاغذ می‌نوشتیم و به صورت لوله‌ای می‌پیچیدیم و در سبد قرار می‌دادم، هنگام پرسش از درس، دانش‌آموزان به قید قرعه سؤال‌ها را برمی‌داشتند و پاسخ می‌دادند.

۱۲. تنوع‌بخشی به درس ادبیات و انشا از طریق برگزاری مراسم نقاشی همگانی.

۱۳. شرکت در برنامه‌های غیررسمی، مثلاً اداره کلاس آموزش گل چینی یا ساخت جعبه کادویی باعث نشاط شاگردانم می‌شد؛ زیرا دبیر فارسی را در عرصه دیگری غیر از کلاس درس ادبیات می‌دیدند که برای ایشان جالب بود.

۱۴. استفاده از بازی مار و پله برای تفهیم برخی نکات: سؤالاتی از کتاب فارسی از جمله تاریخ ادبیات، دانش‌های زبانی، ادبی، مترادف، متضاد، هم‌خانواده، قالب‌های شعری و غیره را روی مقوایی که بر تخته‌ای چوبی نصب می‌نوشتیم. یک نفر از اعضای گروه با پرتاب تاس و خواندن شماره آن سؤال مورد نظر را روی تخته پیدا می‌کرد و پاسخ می‌داد. در صورت غلط بودن پاسخ، اعضای گروه در

و میانگین نمرات از ۱۳/۱۰ به ۱۹/۷۵ ارتقا یافته است. موجب ارتقای حس مسئولیت پذیری، اعتمادبه نفس و عزت نفس دانش آموزان شد و آن را به مطالعه سایر کتب علاقه مند کرد. بر ابتکار و خلاقیت آنان در تهیه دست ساخته های مربوط به ادبیات افزود و سبب شد که بیش از پیش به ادبیات علاقه مند شوند. در کلاس درس دیگر خبری از بی حالی خشکی و بی انگیزگی نبود و کلاس به صورت زنده و پویا اداره می شد؛ به طوری که دانش آموزان جهت تدریس گروهی درس های بعدی کتاب با همدیگر رقابت تنگاتنگی داشتند. به راحتی با خلاقیت تمام، انشاهای بسیار خوبی می نوشتند و دیگر از نوشتن انشا هراسی نداشتند. حسن برخورد با ایشان باعث شده بود که از پر خاشگری دست بردارند و با حوصله و مؤدب با دوستانشان صحبت کنند و این در رفتارشان مشهود بود.

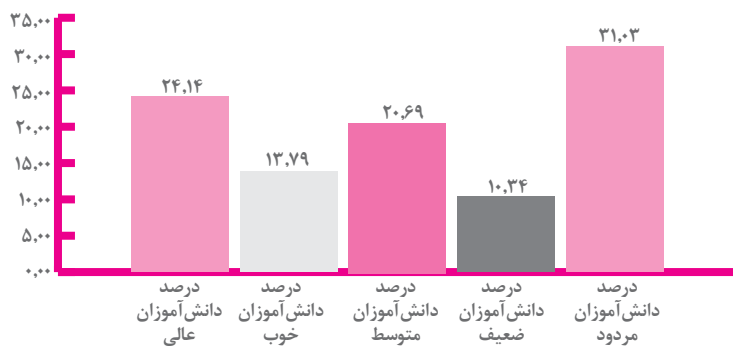
پژوهش پیدا کنند و به جست و جو و تحقیق بیندیشند

نتیجه گیری

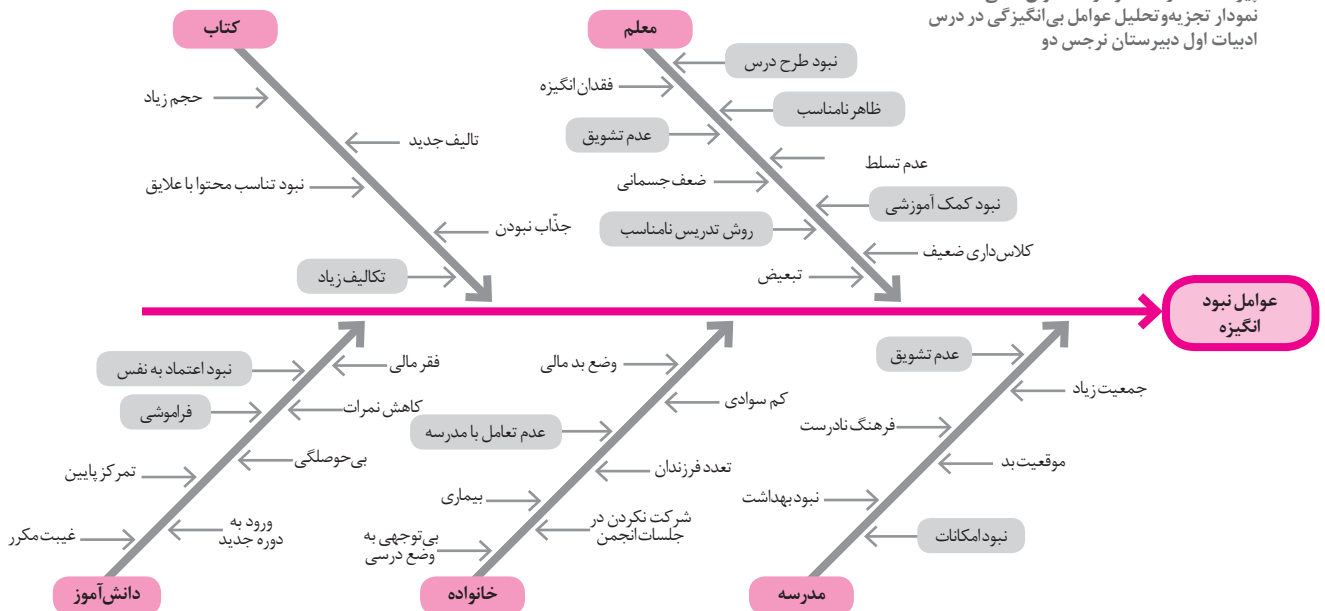
آنچه از اجرای اقدام پژوهی به دست آوردم، به اختصار ذکر می کنم. نمرات دانش آموزان بعد از اجرای طرح رشد بسیار خوبی را نشان می دهد که از طریق مقایسه نمره قبل و بعد از آن مشخص گردیده

پر شتاب علم و دانش عقب نمانم. دومین تأثیر بر شاگردان عزیزم بود. ایشان در پایه اول دبیرستان، با شور و نشاط و انگیزه قابل ملاحظه ای به کلاس می آمدند، در روند تدریس فعالانه شرکت می کردند و خودشان اظهار می نمودند که نسبت به اوایل سال، تصویری را که از درس ادبیات داشته اند، دیگر ندارند، تا جایی که ۵ نفر از همان دانش آموزانی که ابتدای سال به ادبیات چندان علاقه ای نداشتند، خواهان ادامه تحصیل در رشته ادبیات در دبیرستان بودند. آنچه مرا به شدت خوشحال می کرد این بود که دیگر همکارانم مشتاق شدند در سال آینده در طرح اقدام پژوهی شرکت کنند و از چگونگی اجرای آن سوالات متعددی از من می پرسیدند که بسی جای شکر است. این اقدام باعث شد همکارانم نیز انگیزه مطالعه و

پیوست شماره ۲- طبقه بندی دانش آموزان بر طبق آزمون تعیین سطح ادبیات فارسی اول دبیرستان

پیوست شماره ۳. نمودار استخوان ماهی نمودار تجزیه و تحلیل عوامل بی انگیزگی در درس ادبیات اول دبیرستان نرجس دو

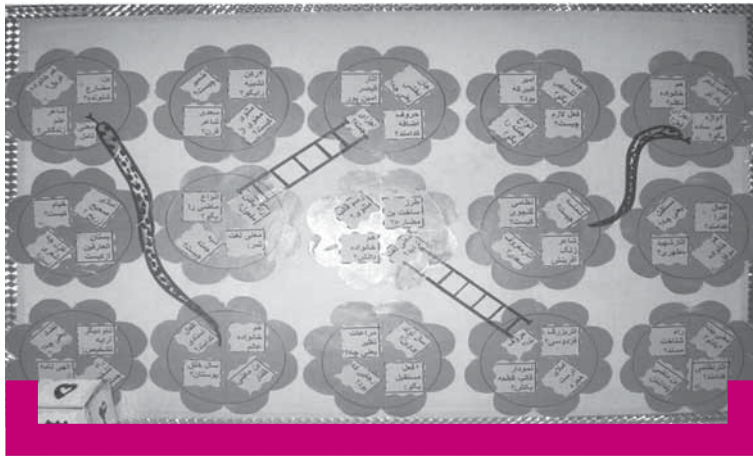
پیوست شماره ۵. جدول شش پرسش

چرا؟	ارتقای میزان انگیزه نسبت به درس ادبیات در دانش آموزانم
چگونه؟	با استفاده از شیوه‌های متنوع تدریس - مشارکت‌دهی ایشان در امر تدریس - اعطای مسئولیت - تکریم شخصیت - بالا بردن اعتمادبه‌نفس - بهبود وضعیت روحی و جسمی خودم - حسن برخورد - تشویق و تنبیه بجا - اداره کلاس پویا و فعال و... مدیریت مناسب - توجه به تفاوت‌ها - ارتباط با اولیا و...
چه چیزی؟	وسایل کمک آموزشی و رسانه‌ها - استفاده از امکانات محدود مدرسه و در برخی موارد هزینه‌کرد خودم و دانش آموزان
چه کسی؟	دانش آموزان و معلم و در برخی موارد مدیر و معاون آموزشی
چه وقت؟	در ساعات درس ادبیات - املا و انشا
کجا؟	در کلاس - کلاس هوشمند و مدرسه - در بازدیدهای فرهنگی

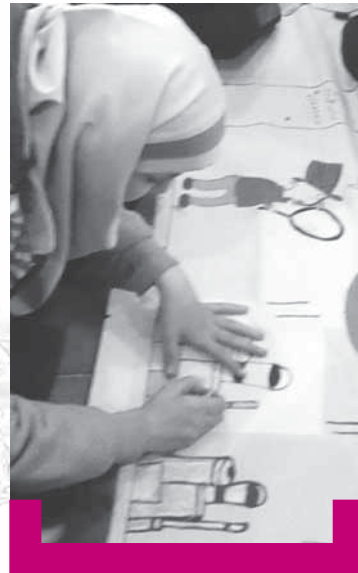
پیوست شماره ۴. نمودار علل و عوامل بی‌انگیزگی در حیطه اختیارات معلم

پیوست شماره ۷. تهیه وسایل کمک آموزشی

پیوست شماره ۶. تلفیق هنر و ادبیات

پیوست شماره ۶. تلفیق هنر و ادبیات

پیوست شماره ۹ - طبقه‌بندی دانش آموزان پس از اجرای طرح اقدام پژوهی (آزمون فارسی نوبت اول و دو)

